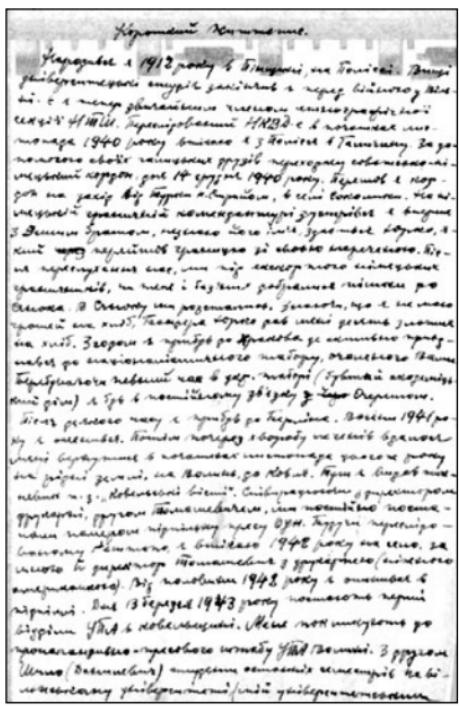

КОРОТКИЙ ЖИТТЕПІС (ФЕДОРА ОДРАЧА)

Короткий життєпис вислав Теодор Шоломицький – “Федор Одрач” провіднику ОУН Степану Бандери. Цей текст є цікавим джерелом до історії повстанського руху на Волині та Поліссі. Тому ми додали деякі примітки й пояснення та доставили відсутні розділові знаки. Оригінальну мову і авторську стилістику збережено повністю.

грошей на хліб, Бандера Юрко дав мені десять злотих на хліб. Згодом я прибув до Кракова, де активно приєднався до націоналістичного табору, очоленого Вами. Перебуваючи певний час в укр[аїнському] таборі (бувши академічний дім), я був в постійному зв'язку з Очеретом². Після деякого часу я прибув до Берліна. Восени 1941 року я оженився. Потім почерез

“Народився я 1912 року в Пінщині, на Поліссі. Вищі університетські студії закінчив я перед війною у Вільні. Є я тепер звичайним членом етнографічної секції НТШ. Переслідований НКВД-е, в початках листопада 1940 року втікаю я з Полісся в Галичину. За допомогою своїх галицьких друзів переходжу советсько-німецький кордон, дня 14 грудня 1940 року. Перейшов я кордон на захід від Турки н[ад] Стрийом, в селі Соколики. На німецькій гранічній комендатурі зустрівся я вперше з Вашим братом, не знаю його ім'я, здається Юрко¹, який перейшов границю зі своєю нареченою. Після переслухання нас ми під екскортую німецьких гранічників, чи теж і без них добралися пішки до Сянока. В Сяноку ми розсталися. Знаючи, що я не маю

¹ Степан Бандера брата (рідного) з ім'ям Юрій не мав. Зважаючи на те, що Олександр Бандера в той час перебував у Римі, а про наречену у Богдана Бандери нічого не відомо, то мова, ймовірно, йде про Василя Бандеру і його наречену, а згодом і другину Марію Возняк.

² "Очерем" – Омелян Польовий, керівник політкапеланської ОУН у Кракові в 1940–1941 роках.

хворобу легенів вдалося мені вернутися в початках листопада цього ж року на рідні землі, на Волинь, до Ковля. Тут я видав тижневик, т[ак] з[вані] “Ковельські вісті”³. Співпрацюючи з директором друкарні, другом Томашевичем, ми постійно постачали папером підпільну пресу ОУН. Будучи переслідованому гештапо, я втікаю 1942 року на село, за мною й директор Томашевич з друкарнею (ніжною американкою)⁴. Від половини 1942 року я опинився в підпіллі. Дня 13 березня 1943 року постають перші відділи УПА в Ковельщині⁵. Мене покликають до пропагандивно-пресового штабу УПА Волині. З другом Шило (Данилевич) – студент[ом] останніх семestrів на віленському університеті (мій університетський приятель), видаємо з рамени ОУН часопис “Інформатор”⁶. (Вже тут, в Англії, довідався я, що друга Шило большевики застрілили в місяці травні 1944 року над Стиром). Регулярно теж співпрацював я з часописом “До зброї”⁷. Потім з “Січі”⁸ (ліс на Волині, неподаліку села Свинарина) переносяться наш штаб до Колок⁹ над ріку Стир. Поруч співпраці з підпільними часописами, випрацювую теж різні летючки та заклики до населення. Штаб наш складався з дев'яти осіб. На прикінці жовтня 1943 року на місто Колки нападають від Чарторийська німці з підтримкою літаків¹⁰. Відділи УПА, як теж і наш штаб, під командуванням друга Савура (він теж мав псевдонім і Охрим)¹¹ вицфуємося в Цуманські ліси, де безупину зустрічаємося в перестрілках з червоними. За той час моя дружина, чешка з походження, і 14-ти місячна дитина, будучи в підпіллі під опікою організації, попадає в полон з дитиною до польської банди, яку

³ “Ковельські вісті” – газета, яка виходила у м. Ковель Волинської області у період німецької окупації.

⁴ Тип друкарського верстата, що працює за допомогою ніжного приводу.

⁵ Цю дату подано за часом переходу Ковельської поліції у лави УПА, бо на той час уже існували загони УПА на інших теренах Волині і Полісся.

⁶ “Інформатор” – підпільна газета, що друкувалася в друкарні під назвою “Воля народам”. Перші її числа з’явилися восени 1942 року, а у 1943 році було надруковано ще 20 номерів – з 1(4) по 20(23). Газета завжди мала змістовні передові статті, загальні огляди “Подій на фронтах”, різні політичні новини.

⁷ “До зброї” – підпільний журнал для УПА на Волині і Поліссі, чий редакційний осередок містився на території Костопільського району Рівненської області, поряд з підпільною друкарнею “імені Б. Хмельницького”. Починаючи з липня 1943 року, щомісячно, з’являлося 6 номерів (передруковані у першому томі нової серії “Літопису УПА”), але існує інформація про вихід кількох номерів 1944 року.

⁸ “Січ” – територія повстанської республіки на Володимир-Волинщині, де протягом 1943 року базувалися загін ім. Богуна під командуванням П. Антонюка – “Сосенка” у складі трьох куренів та різні повстанські осередки.

⁹ Колки – районний центр у Волинській обл. (тепер смт. у Маневицькому районі тієї же області), де з травня по листопад 1943 року існувала повстанська республіка і розташовувався штаб групи УПА “Турів”.

¹⁰ Напад відбувся 3-4 листопада 1943 року.

¹¹ “Охрім” – Клим Савур – Дмитро Клячківський, крайовий провідник ОУН на ПЗУЗ і командир УПА-Північ.

підтримували німці. Завдяки тому, що вона чешка, поляки її не вбивають. Перейшовши пекло страждань (хворіє два рази на тиф з дитиною), в чужому оточенні, згодом попадає до більшевиків. Затаюючи, що є моєю дружиною, вона щасливо вернулася 1946 році до батька, до Чехословаччини. Однаке, від 3 грудня 1943 року ні її, ні дитини не прийшлося мені побачити.

Весною 1944 року, на рішення теренового провідника друга Крилача¹² та з відома друга Савура, рішено мене вислати за кордон як письменника та журналіста. Проти такого рішення я вніс прохання, щоб залишилась на рідних землях. З огляду на те, що моя родина була в руках ворога на Волині, в селі Купичові. Але мое прохання відкинено і згодом, по зв'язковій лінії відправлено мене в Сокальщину, до Белза. Там з підпільних магазинів видано мені два костюми, білизну, взуття, взагалі все, що треба. Навіть харчів на дорогу. 28 травня 1944 року в організаційному порядку я прибув до Львова зі зв'язковою подругою Місею, для якої припіоручив це завдання друг Віра (Мигаль)¹³ – провідник ОУН Сокальщини. У Львові куплено мені Kurchlasshcin від Крайстауптмана до Праги. Таким чином я дістався за кордон. У Празі, бувший мій зверхник з Волині, друг Олежко¹⁴, сконтактував мене з другом Стецьком. Потім, в етапах, я дістався до Баварії. Тут я вповні присвятив себе публіцистичній та письменницькій праці. За час моого перебування за кордоном, я помістив до 200 статей та репортажів та літературних творів в часописах: “Укр[айнська] Трибуна”, “Час”, “Українець-Час”, “Пу-Гу”, журналі “На сліді”, “Український самостійник”, “Наш клич” в Льондоні, циклостилевий “Визвольний шлях”. Більшість моїх статей і репортажів було присвячено УПА та проблемам націоналізму. Про УПА були опубліковані такі літературні твори: в “Час”-і “Зірка”, в “Українець-Час” довга новела “За втраченою родиною” та новеля “Пропагандист”. Взагалі не сила згадувати всіх моїх публікацій. Рівно ж написав я за той час перший том роману “Серед боліт”, 14-тий розділ якого був опублікований в флотівському¹⁵ “Час”-і. Твір цей, наскрізь націоналістичний, мав бути виданий “Час”-ом, та грошева реформа покрижувала пляни. Під цю пору – машинопис роману находитися в редакції “Українського самостійника”. Наскільки мені відомо, в почутті персональних упереджень, надуживаючи авторитет організації, пан Драбат намагається перешкодити своїми доносами видання цього твору.

¹² “Крилач” – Панас Матвійчук, комендант запілля ВО “Турів” восени 1943 – навесні 1944 років.

¹³ “Віра” (також “Зеніт”, “Павур”) – Павло Мигаль, окружний провідник ОУН Сокальщини до кінця квітня 1944 року, після чого – надобласний провідник Сокальщини і Холмщини.

¹⁴ У тексті ім'я відчitується як Олежко, але за кордоном на той час перебував керівник відділу зовнішніх зв'язків штабу УПА-Північ Роман Петренко – “Омелько”, який був знайомий з Федором Одрачем. Тому, ймовірно, мова йде про “Омелька”.

¹⁵ Так у тексті.

Подаючи, отже, короткі дані з моого “курікулюм віте”¹⁶ і уникаючи драматичних моментів, як той, що большевицька розвідка, зловивши мене, поставила під хвою в лісі неподаліку Озютич на Волині, щоб розстріляти, і в цей останній момент відділ УПА визволив мене, хочу тільки заявити, що все подане, це суща правда. Будучи в підпіллі, працюючи як публіцист УПА, поштовхом до праці було так як для всіх, так і для мене прізвище – Бандера. На всіх відтінках революційного змагу, в усіх ділянках підпілля, авторитетом і головним сігнум¹⁷ було Ваше ім’я. Гірко і боляче дознавати кривди від людей, які теж, в безпечних місцях шаржують Вашим іменем, знецінюючи тих, які мають за собою пройдений тернистий шлях. Просто не хочеться вірити, щоб і надалі дрібні амбітники, покликуючись на Вас та на організацію, вносили заколот та сіяли недовір’я до людей, які були й є вірними речниками націоналістичного руху, очоленого Вами.

Поданий життєпис підтверджую своїм
літературним прізвищем – Федір Одрач.

Дня 15 жовтня 1950 року.

Моя адреса:

Scholomickyi Teodor
32, Rowon Rd. (Limeside Rd.)
Oldham-Lane's-England.

¹⁶ Життєпис (з латинської мови – *curriculum vitae*).

¹⁷ Так у тексті.